

Nr 167.

Av herr **Gustafson, Fritiof, m. fl.**, om *åvägbringande av utredning och förslag angående lönereglering för landets distriktsveterinärer.*

För det närvarande avlönas som bekant landets ungefär 250 distriktsveterinärer av landstingen med minst 1,400 kronor — i de fyra nordligaste länen 1,700 kronor — jämte två ålderstillägg å minst 225 kronor efter fem och tio år. De åtnjuta dessutom jämlikt kungl. kungörelsen den 8 juni 1923 i statsbidrag 700 kronor årligen — i Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län 900 kronor — jämte två ålderstillägg å 225 kronor efter fem och tio år. Därest och i den mån dyrtidstillägg utgår å avlöningen från landstingen, utgår dyrtidstillägg med motsvarande andel av statsbidraget, dock högst med en tredjedel av statsavlöningen. Pension å 3,500 kronor utgår efter 65 levnads- och 30 tjänstår.

I en fortlöpande serie framställningar har under tidens lopp frågan om förbättrandet av distriktsveterinärernas villkor bragts på tal, stundom med framgång, i de flesta fall dock tyvärr med obetydliga påtagliga resultat. En bidragande orsak till den senare utgången har varit, att frågan oftast blivit sammankopplad med och gjorts beroende av utgången av länsveterinärernas lönefråga.

Första gången en fullständig utredning av distriktsveterinärfrågan och förslag till dess lösning framlades var år 1905, då en av Svenska veterinärläkareföreningen tillsatt kommitté utgav en broschyr, vilken innehåller en mängd material i ämnet. Emellertid föranledde utredningen icke till något resultat.

Sedan distriktsveterinärernas lönefråga tagits upp vid 1907 års möte med hus-hållningssällskapens ombud samt varit föremål för behandling vid 1909 och 1911 års riksdagar utan att hava lett till framgång, framlade slutligen Kungl. Maj:t till 1912 års riksdag en proposition om lönereglering för distriktsveterinärerna. Riksdagen antog med vissa ändringar det framlagda förslaget, och erhöello härefter distriktsveterinärerna statsbidrag till lön och ålderstillägg.

I samband med propositionen om lönereglering för distriktsveterinärerna till 1912 års riksdag hade jämväl proposition om ordnande av distriktsveterinärernas pensionsfråga framlagts, men föll frågan efter kamrarnas olika beslut för denna gång. På grund av beslut vid 1919 års riksdag om inrättande i enlighet med av särskilda sakkunniga framlagt förslag från och med år 1920 av en statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. blev emellertid distriktsveterinärernas pensionsfråga löst.

År 1919 gjorde Svenska distriktsveterinärföreningen en underdånig framställning, vari föreningen framhöll kravet på statsanställning, men, då detta

Bihang till riksdagens protokoll 1929. 3 saml. 45 häft. (Nr 167—171).

krav med hänsyn till vissa förhållanden antogs icke låta sig omedelbart realiseras, tillika anhöll bland annat om sådan höjning av statsbidraget till distriktsveterinärernas avlöning, att grundlönen måtte höjas till 4,000 kronor med tvenne ålderstillägg om vardera 500 kronor. Sedan över denna framställning yttranden avgivits av medicinalstyrelsen och statskontoret samt föreningen år 1921 inkommit med en ytterligare skrivelse i ämnet, framlades slutligen frågan i proposition för 1923 års riksdag och resulterade riksdagens beslut i de nu gällande bestämmelserna.

I syfte att erhålla full statsanställning hava distriktsveterinärerna genom sin förening den 27 januari 1926 ingivit en underdånig framställning, vari föreningen, under åberopande av i skrivelsen framlagd utredning, hemställer, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga erforderliga åtgärder för åstadkommande av en fastare organisation av landets distriktsveterinärväsende antingen genom befattningshavarnas omedelbara uppförande å rikets stat eller ock, såsom övergångsordning med bibehållande av nu utgående landstingsanslag till utgången av år 1933, en ökning av statsbidraget med belopp, motsvarande skillnaden mellan en med stöd av 17:e lönegraden i civilförvaltningens allmänna avlöningsreglemente uppgjord löneplan och den avlöning, de för det närvarande åtnjuta. Över denna framställning har medicinalstyrelsen den 15 maj 1926 avgivit ett utförligt yttrande, vari styrelsen hemställer, att Kungl. Maj:t måtte förelägga riksdagen förslag antingen till definitiv lönereglering för distriktsveterinärerna eller ock provisorisk lönereglering i huvudsaklig överensstämmelse med föreningens nyssnämnda förslag.

Länsveterinärerna hava från och med den 1 juli 1926 blivit uppförda å ordinarie stat och har därmed all anledning bortfallit att av hänsyn till dem dröja med lösandet av distriktsveterinärernas lönefrågor. Svenska distriktsveterinärföreningen har ock i underdånig skrivelse den 20 september 1926, under hänvisning härtill och till att jämväl provinsialläkarna samtidigt fått sin lönefråga löst, hemställt om bifall till sin framställning av den 27 januari samma år.

Ärendet är nu på remiss hos statskontoret, men torde detta ämbetsverks utlåtande, som ännu icke justerats, icke kunna förväntas i så god tid, att frågan kan framläggas för denna riksdag.

Vid utredningarna under gångna tider, då distriktsveterinärernas lönefrågor varit på tal, har, om ock understundom med föga framgång, framhållits de svårigheter distriktsveterinärerna många gånger hava att dragas med till följd av den alltför knappt tillmätta lönen. Deras tjänster kunna icke, som en gång i tiden antydde, anses som några passeringstjänster på väg till länsveterinärtjänst. Ett absolut hinder härför utgör den omständigheten, att antalet länsveterinärtjänster numera uppgår till allenast 26, medan distriktsveterinärerna äro vid pass 250 till antalet. Distriktsveterinärerna hava att utträtta ett arbete, som ofta är fullt likvärdigt med det, som åligger länsveterinärerna. Deras utbildning är, åtminstone i det allra närmaste, densamma som fordras av en

länsveterinär. Vid utmätandet av deras löne- och andra förmåner måste alltså länsveterinärernas ställning tagas i beaktande för en jämförelse. Det i Svenska distriktsveterinärföreningens skrivelse av den 27 januari 1926 framförda kravet på statsanställning torde principiellt få anses berättigad. Såsom av medicinalstyrelsen emellertid framhållits, kan man av statsfinansiella hänsyn icke bortse därifrån, att nu gällande löneavtal icke utlöpa förrän år 1934 och skulle ett brytande av dessa avtal bliva för staten alltför dyrbart. Emellertid böra distriktsveterinärerna redan dessförinnan tillerkännas skälig förhöjning i lönehänseende, och vill jag i sådant hänseende som ett lämpligt förslag framhålla det av medicinalstyrelsen i dess nyssberörda utlåtande framlagda att tillerkänna dem ett lönetillskott, motsvarande skillnaden i vart särskilt fall mellan den av styrelsen förordade löneplanen och den avlöning, de för närvarande åtnjuta.

Det torde emellertid icke vara lämpligt eller tillrådligt att föregripa den ännu inom statsförvaltningen pågående utredningen med anledning av Svenska distriktsveterinärföreningens framställning av den 27 januari 1926. Såsom frågan för närvarande ligger till, är det dock av betydelse, att riksdagen gör ett uttalande, förslagsvis av innehåll att riksdagen funnit distriktsveterinärernas framställning om provisorisk löne reglering motiverad.

Ur ekonomisk synpunkt har distriktsveterinärernas ställning under åren efter världskriget avgjort försämrats. Utbildningstiden, som enligt studieplanen är fastställd till 4 år, har under femårsperioden 1920—1924 uppgått till i medeltal 5.7 år och kommer, med hänsyn till nyligen företagen omläggning av studieplanen, med säkerhet att inom kort stiga till över 6 år. Då veterinärstuderandena i allmänhet från sina hem icke kunna påräkna ekonomiskt stöd i sådan grad, att de kunna undgå att för sin utbildning ådraga sig avsevärda studieluckor, måste följden av nu rådande låga löner bliva, att distriktsveterinärerna under lång tid måste dragas med i förhållande till inkomsterna oskäliga ränte- och amorteringsutgifter. Lantbruksnäringens under efterkrigsåren allt sämre ekonomiska bärkraft har högst betydligt inverkat så, att inkomsterna sjunkit, och detta på den grund, att lantbrukarna ofta med hänsyn till och med till de tämligen obetydliga kostnaderna härför underlåta att anlita veterinär.

Slutligen bör icke förbigås den betydelse ur rent nationalekonomisk synpunkt, distriktsveterinärernas verksamhet numera erhållit vid bekämpandet av farosoter. Den osäkra ställning, distriktsveterinärerna intaga, har ofta gjort det allt annat än lätt för dem att vid tillämpandet av i sådant hänseende gällande bestämmelser fasthålla vid i synnerhet sådana av staten meddelade föreskrifter, som för jordbruket medföra direkta ekonomiska konsekvenser.

Det måste anses vara ur statens synpunkt av synnerlig vikt, att distriktsveterinärerna beredas sådana löneinkomster, att de erhålla en tillräckligt kraftig ställning vid utövandet av sitt maktpåliggande kall.

Då emellertid en löneförbättring på basis av distriktsveterinärföreningens förslag med hänsyn till frågans avhängighet av uppgörelserna med landstingen kan tänkas få sin lösning först efter flera år, men en sådan förbättring i synnerhet för vissa distriktsveterinärer är i hög grad trängande, synes oss skäligt att som ett provisorium åstadkomma en tillfällig löneförbättring.

Löneförbättring kan tänkas på flera sätt, så till exempel

- 1) genom förhöjning av taxan för distriktsveterinärers tjänsteförrättningar;
- 2) genom ökat statsbidrag.

Av dessa bör emellertid det förstnämnda alternativet icke ifrågakomma på grund av bland annat de för jordbruket tryckta förhållandena. Alternativet höjning av statsbidraget synes däremot vara att föredraga.

Den föreslagna ökningen av statsbidraget medför visserligen en intill 300,000 kronor ökad utgift för statsverket, men då ett väl ordnat veterinärväsende är icke minst ur samhällssynpunkt av största betydelse, anse vi en välbehövlig förbättring av distriktsveterinärernas avlöningsförhållanden böra bestridas av statsmedel.

Under åberopande av vad vi sålunda anfört, få vi vördsamt hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte, efter verkställd utredning, låta utarbeta och för riksdagen framlägga förslag till provisorisk lönereglering för landets distriktsveterinärer i huvudsaklig överensstämmelse med medicinalstyrelsens förslag i dess skrivelse av den 15 maj 1926.

Stockholm den 21 januari 1929.

L. Tjällgren.

A. J. Granström.

Fritiof Gustafson.

J. G. Waller.